

**Ka stvaranju samostalne,
spemne da daje podršku,
odgovorne i posvećene
omladine**

Sastavili najviši zvaničnici

- Svetskog saveza udruženja mladih hrišćana
- Svetskog saveza udruženja mladih hrišćanki
- Svetske organizacije Skautskog pokreta
- Svetske organizacije devojaka vođa i skautkinja
- Međunarodne federacije Crvenog krsta i Crvenog polumeseca
- Međunarodne asocijacije za dodelu nagrada

kao dodatak dokumentu ***Obrazovanje mladih ljudi: Izjava na pragu 21. veka***

politička i mladi, zadržavajući na sigurno ovim društvima i politikama mlade u zemlji, radi stvaranja, za sadašnju i za sledeću generaciju, omladine koja će biti **samostalna, spremna da daje podršku, odgovorna i posvećena**. Takva politika treba da bude celovita: treba da bude predmet brige svih omladinskih nevladinih organizacija u zemlji i **svih** ministarstava u svakoj vladi.

Omladinski pokreti koji pružaju neformalno obrazovanje mogu i treba da doprinesu formulisanju i primeni takve **nacionalne politike za mlade**.

Slični zaključci su doneti na nekim važnim sastancima, kao što su "Svetski forum mladih sistema UN" (Braga, Portugal, avgust 1998.), "Svetska konferencija ministara za omladinu" (Lisabon, avgust 1998.), i u dokumentima koje su usvojili UNESKO i Omladinski forum Komonvelta. U svetu je sve veća svest o potrebi da vlade hitno osmisle, usvoje i sprovedu zajedno sa civilnim društvom i omladinskim pokretima takvu dugoročnu politiku koje će kroz omladinu uobličiti budućnost svog naroda i u krajnjoj liniji našu planetu.

Ovaj **radni dokument** spaja te stavove sa razmišljanjima nas, vođa omladinskih organizacija koje pružaju neformalno obrazovanje, o tome kako ova svest u razvoju može i treba da postane jedna snažna realnost na nacionalnom, regionalnom i svetskom nivou.

Ovo ni u kom slučaju nije sve što može da se kaže o ovoj temi ali mi se nadamo da ovaj dokument može da bude neka vrsta "inicijalne kapisle" koja će podstaći razmišljanja i aktivnosti u obrazovanju i radu sa mladima, te da će pokrenuti izradu dugoročne politike u ovim oblastima. **Do tada, bićemo zahvalni za sve komentare u vezi sa ovim tekstom, bez obzira da li oni dolaze iz naših pokreta ili izvan njih.**

1.2. Kakva omladina je svetu potrebna

Svaka dugoročna nacionalna politika za mlade treba da ima jasnu viziju muškaraca i žena koji su potrebni svetu sutrašnjice i koja će biti zasnovana na koncenzusu. Možemo se razlikovati po tipu društva koje želimo da gradimo, ali treba da se složimo oko osobina jedinki koje će ga činiti. Takve lične osobine treba da negujemo u sklopu celovitog pristupa obrazovanju, koji obuhvata školu, porodicu i građansko društvo.

U našoj **Izjavi o obrazovanju mladih**, utvrdili smo da mlade osobe, budući građani, treba da budu:

1.3. Svrha ovog dokumenta

Ukoliko želimo da naše društvo ima omladinu koja je samostalna, spremna da daje podršku, odgovorna i posvećena, potrebno je da vlada i građansko društvo svake zemlje **zajedno** rade na stvaranju dugoročne nacionalne politike za mlade koja će biti objedinjujuća, delotvorna, uspešna i pokretačka. Naš zadatak je, pre svega, da sve one koji donose odluke u oblasti rada sa omladinom učinimo svesnim važnosti osmišljavanja i sprovođenja takve politike a zatim da predložimo neke smernice u smislu metodologije i sadržaja nacionalne politike za mlade. Ovaj dokument je **usmeren na delanje** i cilj mu je da pokrene sve one koji se bave omladinom da zajednički rade kako bi ostvarili jedan dugoročan, strateški uticaj na njihovu budućnost.

- razvoj strukture porodice i sve manji uticaj porodičnog života u društvu
- globalni razvoj načina življenja koji često ne odgovaraju lokalnim realnostima
- vidno smanjeno uverenje da će mlada osoba moći da preuzme potpun i odgovoran život odraslog čoveka.

U pozadini ovih trendova su i sve brže promene u društvu, ekonomska globalizacija i raslojavanje društva, kao i komunikaciona i tehnološka revolucija.

Svetski forum mladih UN u Bragi je takođe zapazio da se "mladi ljudi susreću sa izazovima nepravde i zanemarivanja" i da "postoji sve veći jaz između bogatih i siromašnih". Mladi "pate usled ksenofobije i rasizma, homofobije, isključenosti iz demokratskih procesa".

Lisabonska "Svetska konferencija ministara zaduženih za omladinu" je, opet, naglasila vezu između nezaposlenosti, siromaštva i marginalizacije velikog dela omladine ugroženog "narkomanijom, nasiljem, uključujući i nasilje zasnovano na polnoj pripadnosti, zapostavljenosti, seksualnom zlostavljanju, seksualnom iskorišćavanju; zatim, omladina je uključena u oružane sukobe; izbeglice i drugi mladi emigranti; raseljeni i mladi bez roditelja; hendikepirani mladi ljudi; zapostavljeno domorodačko mlado stanovništvo; etničke i kulturne manjine; mladi prestupnici; trudne adolescentkinje; i drugi ugroženi i marginalizovani mladi muškarci i žene".

2.2. Potrebe i izazovi za mlade ljude današnjice

U našem dokumentu "**Obrazovanje mladih ljudi**" pokušali smo da definišemo potrebe mladih ljudi današnjice i izazove sa kojima oni moraju da se suoče. Ukratko, te potrebe su:

- **Pronalaženje sigurne "početne tačke", zasnovane na vrednostima, samosvesti i samopouzdanju.**
- **Hvatanje u koštac sa promenama, što zahteva fleksibilnost, prilagodljivost i pokretljivost.**
- **Konstruktivna kontrola tehnološkog napretka kroz pristup novim znanjima i veštinama.**

Sve ove različite dimenzije čvrsto su povezane i ne mogu se posmatrati odvojeno jedne od drugih. One se tiču različitih temeljnih dimenzija ličnosti i društva. One ukazuju na potrebu za **celovitim** pristupom problemima mladih na nacionalnom nivou.

2.3. Odrastanje u uslovima sve veće nesigurnosti

Kada posmatramo mlade ljude u njihovom sadašnjem društvenom kontekstu, odmah uviđamo da se njihov lični razvoj odvija u uslovima sve veće nesigurnosti.

Evo samo nekoliko primera:

- U nekim zemljama, veliki broj ljudi pokušava da se prilagodi životu u gradu (gde preovladava industrija) nakon napuštanja seoske sredine u kojoj je život zasnovan na poljoprivrednim delatnostima, dok se neki nalaze negde između industrijskog društva i onoga što, u nedostatku boljeg imena, nazivamo "post - industrijskim" društvom.
- Pod mešavinom uticaja većeg boja činilaca, pre svega svetskih mas - medija, mnoga društva doživljavaju prelaz od "monolitnog" ili "homogenog" tipa kulture ka "pluralističkom" tipu. Međutim, u pluralističkom društvu, vrednosti dolaze iz mnogih izvora koji mogu biti nesaglasni: porodica, škole, bogomolje, političke partije, raznorodne organizacije, mas - mediji, vršnjaci. Dakle, vrednosti koje se nameću mladima mogu da budu bliske ili slične ali isto tako mogu da budu i suprotstavljene.
- U mnogim društvima deca su već u ranom uzrastu pod sve većim pritiskom da budu uspešna u školi, da što pre stignu do "važne" diplome, da se zaposle (ovo je pogotovo slučaj sa dečacima u nekim društvima). Što se tiče devojčica, na njih se vrlo često gleda kao na osobe nižeg statusa. I dečaci i devojčice su primorani da se u isto vreme nose sa velikim brojem problema - međusobni odnosi, veze, seksualnost, novac, duvan, alkohol i droge.

Stoga je sasvim razumljivo što mladi ljudi osećaju nesigurnost po pitanju svog identiteta i svoje uloge u društvu. Ovo je opšti trend koji, u različitoj meri, pogađa sve mlade ljude, ma gde se oni nalazili. Takođe nije neobično što, u ovakvim okolnostima i pod kombinovanim pritiskom svih navedenih elemenata, mladi u mnogim delovima sveta danas razmišljaju o svojoj

bori sa užasnim ekonomskim problemima i ograničenjima, i vidi bogato društvo kao primer za ugled, što može biti iluzija.

2.5. Školsko obrazovanje: Pravo i garancija za buduće zaposlenje

Iako je pohađanje škole standardna praksa u većini zemalja, značajan procenat dece i mladih, pogotovo devojčica u najnerazvijenijim zemljama, još uvek ne ide u školu ili je napuštaju nakon dve ili tri godine, da bi stupili u brak, da bi pomagali roditeljima u obradi zemlje ili da bi potražili posao u gradu.

S druge strane, čak i tamo gde je školsko obrazovanje dostupno i obavezno, školski sistemi su po svojoj prirodi veoma kruti i retko mogu da se prilagode potrebama pojedinaca.

Štaviše, mada preovladava mišljenje da dobro školsko obrazovanje obezbeđuje dobro zaposlenje, u sve većem broju zemalja mladi ljudi sa odličnim kvalifikacijama i diplomama ne mogu da pronađu posao zbog nedostatka ponude na tržištu rada, što je odlika današnjeg društva.

2.6. Uloga žena

Iako je tokom poslednje dve decenije ženama olakšan pristup odgovornim položajima u nekim društvima, još uvek ima zemalja u kojima devojčice mnogo ređe imaju priliku da se školuju ili da steknu nešto više od osnovnog obrazovanja nego dečaci, kao i društava u kojima je uloga žena u društvenom životu strogo ograničena, pa je samim tim ograničen i njihov pristup odgovornim položajima.

Ulozi žena treba posvetiti posebnu pažnju, i u svakoj tački osmišljavanja i primene politike za mlade treba joj prilaziti kao pitanju od najviše važnosti.

- **Formalno obrazovanje** je hijerarhijski uređen, vremenski stepenovan obrazovni sistem koji se sprovodi od osnovnih preko srednjoškolskih do visokoškolskih institucija.
- **Životno obrazovanje** je proces gde svaki pojedinac stiče stavove, vrednosti, veštine i znanja iz svakodnevnog iskustva, kao što su ona iz porodice, od prijatelja, grupe vršnjaka, medija i drugih uticaja i činilaca u svom okruženju.
- **Neformalno obrazovanje** je organizovana obrazovna aktivnost van okvira ustanovljenog formalnog sistema koja bi trebalo da služi prepoznatljivoj ciljnoj grupi sa prepoznatljivim saznajnim ciljevima.

Svaki od tri navedena tipa obrazovanja igra specifičnu ulogu i nadopunjuje se sa druga dva, a sva tri su neophodna da bi se došlo do željenih rezultata. Uopšteno gledano:

- Znanje i stručnost se uglavnom mogu dobiti u okviru **formalnog obrazovanja**.
- Jedan broj veština, i ličnih i društvenih, stiče se kroz **životno obrazovanje**.
- Sticanje životnih veština i razvoj stavova zasnovanih na celovitom sistemu vrednosti omogućava **neformalno obrazovanje**.

3.2. Formalno obrazovanje

Jedno od glavnih pitanja sa kojima se danas obrazovanje suočava je neprestana težnja da se **formalnom** akademskom obrazovnom sektoru posveti više vremena, sredstava i odgovornosti. Ovo je samo po sebi pozitivno; međutim, previše školskih sistema daju prednost prenosu znanja nad obrazovanjem ličnosti i usvajanjem sistema vrednosti. Nema dovoljno ulaganja u životno i neformalno obrazovanje i, shodno tome, suviše se ulaže u formalno obrazovanje.

3.3. Životno obrazovanje

U pogledu životnog obrazovanja - koje pruža porodica i šire okruženje - takođe možemo da primetimo ozbiljan deficit obrazovanja:

U pogledu životnog obrazovanja određeni nedostaci se mogu zapaziti u ulozi porodice i vršnjaka. Vršnjaci često igraju najuticajniju ulogu u odlukama i ponašanju mlade osobe. Kada se ima u vidu da su mladi ljudi često žrtve marginalizacije i siromaštva, jasno je da oni veoma lako završavaju u grupama koje na njih vrše negativan uticaj. Stoga je uvažavanje važnosti uticaja vršnjaka ključni faktor uspeha jedne nacionalne politike za mlade.

3.4. Potreba za neformalnim obrazovanjem

Sve u svemu, svedoci smo **trostrukog obrazovnog deficita** u svetskim razmerama:

- u **formalnom** obrazovanju, gde se u mnogim školama sve više i više predaje, ali sve manje obrazuje
- u **životnom** obrazovanju
  - gde su mnoge porodice sklone da deci pruže nezavisnost ali ih ne uče samostalnosti
  - i gde potrošačko društvo uči mlade koliko šta košta, ali ne i koliko šta vredi.

Zato je neformalno obrazovanje od životne važnosti, zamišljeno kao dodatak formalnom i životnom obrazovanju i kao specifično sredstvo i poseban sistem koji pruža **obrazovanje**, uči **samostalnosti** i neguje **sistem vrednosti**. U globalu je važnost neformalnog obrazovanja nedovoljno priznata i ne dobija dovoljnu podršku u sve većoj potražnji za ograničenim sredstvima i vremenom.

Stoga je takođe bitno imati celovit pristup širem konceptu obrazovanja kroz objedinjujuću i sveobuhvatnu nacionalnu politiku za mlade.

Kako je zapisano u UNESKO-vom dokumentu za Lisabonsku Konferenciju ministara za omladinu **"Omladina, obrazovanje i akcija za novi vek i dalje"**: "nije dovoljno izjednačiti obrazovanje sa školovanjem ili formalnim obrazovanjem uopšte ... da bi došlo do stvarne promene na bolje, formalno, životno i neformalno obrazovanje su najdelotvornija sredstva koja društvo poseduje kako bi se suočilo sa izazovima i potražilo nova rešenja za oblikovanje pristupa mladima i obrazovanju u sledećem veku. I društvo i omladina mogu da imaju koristi od neformalnih vidova obučavanja i učenja".

4.1.1. Preporuke

Nacionalna politika za mlade mora da stvori okruženje koje omogućava mladima da se razviju u onakve odrasle osobe kakve su potrebne društvu da bi napredovalo u budućnosti. Zbog toga ona mora imati ulogu opšteg koordinatora i usmeravati sve politike koje direktno ili indirektno utiču na mlade ljude i njihov razvoj unutar društva.

Stoga preporučujemo da nacionalna politika za mlade treba da:

- bude politika države a ne samo vlade
- odražava jedan celovit, međusektoralni i objedinjujući pristup, i bude međudisciplinarna, i briga svih ministarstava i odeljenja
- bude plod višepartijskog, nacionalnog saglasja, zasnovan na konsultovanju svih zainteresovanih, pogotovo same omladine
- bude zamišljena kao dugoročni strateški instrument, a ne radi kratkoročnih političkih potreba.

Detaljnije...

4.1.2. Dugoročna politika

Jedan broj zemalja danas ima svoju nacionalnu politiku za mlade. Za neke se čak može reći da imaju **dugoročnu** politiku, istinski usmerenu ka sledećoj generaciji, ka vremenu kada oni odrasli koji su je osmislili više neće vladati!

U svakoj zemlji treba podsticati stvaranje dugoročne **državne**, a ne kratkoročne **vladine** politike. Ovo je jedini način da se osmisli takva politika koja će pomoći da se izgradi pravednije i miroljubivije društvo, budući da se, kako je formulisano u Omladinskom akcionom planu iz Brage, "pravedan odnos između sadašnjih i budućih generacija smatra osnovom održivog razvoja".

Potrebna je dugoročna vizija gde nacionalna politika za mlade definiše kakvu omladinu i mladi i odrasli žele za svoju zemlju u budućnosti, kada će današnja omladina i sama biti u zreloom dobu. Takva politika mora da definiše i kako će zemlja nastojati da "stvori" takvu omladinu. Metodologija i primena takođe treba da budu izvodljive na duži period.

Politika za mlade koja se menja kada se promeni vlada ili pak samo ministar (što se najčešće dešava) utoliko je slabija i nepouzdana.

Saglasje svih političkih snaga i svih koji rade sa omladinom je najbolja garancija dugovečnosti politike, zbog toga što stvara osećaj vlasništva i poistovećivanje sa njom u svim slojevima društva po pitanju budućnosti njegove omladine.

Upravo zato Omladinski akcioni plan iz Brage preporučuje da takva politika "treba da bude formulisana kao rezultat sveobuhvatnih konsultacija između vlade i nacionalnih omladinskih nevladinih organizacija, kao i drugih zainteresovanih strana, kao jednakih partnera u tom procesu".

4.1.4. Celovita, međusektoralna politika

Omladinski akcioni plan iz Brage s pravom preporučuje "Osmislite politiku za mlade ... koja će biti međusektoralna, sveobuhvatna i zasnovana na dugoročnoj viziji".

Ovo znači da jedna dugoročna nacionalna politika za mlade mora biti briga ne samo većine sektora civilnog društva, nego i većine vladinih ministarstava i službi, tj. ne samo onih tradicionalnih - "za omladinu i sport" ili "za omladinu i obrazovanje" ili "za omladinu i kulturu", već i Predsedništva, kancelarije premijera i većine ministarskih resora, kao što su rad, zdravstvo, unutrašnji poslovi, ekonomija i finansije, socijalna pitanja, javni radovi, poljoprivreda, prava, industrija i energija, trgovina, turizam, životna sredina i spoljni poslovi ... i još neki resori, koji treba da učestvuju u izradi i primeni svog dela jedne zaista međusektoralne, celovite politike za mlade.

Neke vlade već imaju takav pristup, ali mnoge tek počinju da rade na njemu.

U tom smislu, vredi napomenuti da svi dokumenti UN o pitanjima omladine posebno pominju takve oblasti od značaja kao što su mir, obrazovanje, zaposlenost, zdravstvo, bolesti zavisnosti, kao i da je vrlo obuhvatni "Plan akcije Komonvelta za emancipaciju omladine do 2005. godine" pokrio sve ove oblasti na jedan uistinu međusektoralan i višedimenzionalan način, što se takođe može reći i za "Strategiju za UNESCO - u akciju za mlade i sa mladima".

4.1.5. Zasnovana na potrebama mladih

Nacionalna politika za mlade treba da nastane iz iskrene želje da se izađe u susret potrebama i stremljenjima mladih ljudi. A da bi zaista bila takva, ona treba da bude osmišljena **u saradnji sa** mladim ljudima a ne samo **za** mlade ljude. Da bi bila vredna i poštovana, politika za mlade mora da se služi stvaralačkom snagom mladih: dajte nekoj mladoj osobi odgovornost i ona će dokazati da je dorasla zadatku!

Politiku za mlade moraju razumeti i podržati svi mladi ljudi, uključujući i one koji nisu organizovani u udruženja. Ona treba da definiše kako **svi** mladi ljudi mogu da imaju koristi od društva, kao i kako mogu da doprinesu njegovom razvoju; treba učiniti poseban napor kako bi se uključili mladi koji nisu dostupni kroz političke i druge uobičajene tokove. Sem toga, moraju se pronaći načini da se mladi upoznaju sa politikom za mlade, pomoću medija koji imaju više sluha za potrebe mladih.

Svaka politika za mlade mora da ima na umu da omladina nije samo budućnost, već i sadašnjost jednog društva. Omladinski akcioni plan iz Brage je između ostalog naglasio da se "na mlade ljude gleda ne samo kao na buduće vođe, nego i kao na aktivne članove društva današnjice, sa neposrednim interesom za njegov razvoj kao njegovi stvaraoci i uživaoci plodova razvoja tog društva i da omladina treba da učestvuje u odlučivanju na svim nivoima.

Što se tiče "Lisabonske deklaracije", ona obavezuje ministre učesnike da:

- obezbede i postaknu aktivno učešće mladih u svim sferama društva i u procesima odlučivanja na nacionalnom, regionalnom i međunarodnom nivou
  - sagledaju situaciju u kojoj se nalaze mladi i njihove potrebe, te da uključe procene samih mladih ljudi o tome šta su im prioriteti kroz njihovo učešće u procesu konsultacija i da obezbede da mladi aktivno doprinesu osmišljavanju, primeni i proceni nacionalne i lokalne politike za mlade, programa i akcionih planova
  - unaprede osposobljavanje kadrova kroz jačanje formalnih i neformalnih omladinskih udruženja i mreža mladih ljudi.

4.2. Sadržaj nacionalne politike za mlade

4.2.1. Neke preporuke

- Dati prioritet izgradnji kanala komunikacije sa mladima kako bi pružili mogućnost da se čuje njihov glas, na nacionalnom, regionalnom i međunarodnom nivou, i da bi im dali informacije koje su im neophodne da bi se pripremili za učestvovanje i rukovodeće uloge.

4.2.2. U skladu sa kulturnim obrascima svakog društva

Nacionalna politika za mlade mora da odgovara kulturnim obrascima svakog društva.

Sa svoje strane, "Lisabonska deklaracija" navodi da je "za formulisanje i primenu strategije, politike, programa i aktivnosti za dobrobit mladih odgovorna svaka zemlja, i da pritom treba voditi računa o raznolikim ekonomskim, socijalnim i ekološkim uslovima u svakoj zemlji, uz puno poštovanje različitih religioznih i etičkih vrednosti, kulture i filozofskih ubeđenja naroda te zemlje, i u skladu sa svim ljudskim pravima i osnovnim slobodama".

4.2.3. Briga za siromašne

Nacionalna politika za mlade mora da odrazi iskrenu pažnju i brigu siromašnima, što treba da bude izraženo kroz konkretne mere, u cilju jačanja društvene solidarnosti. Kako navodi "Lisabonska deklaracija", mora se dati veći prioritet marginalizovanim, ugroženim i obespravljenim mladim ljudima, posebno onima koji su odvojeni od svojih porodica i deci koja žive i/ili rade na ulici. Njima su potrebni odgovarajući programi, aktivnosti i neophodna sredstva kako bi dobili priliku i podstrek da uspešno doprinesu svojim društvima.

4.2.4. Podstaci sve oblike obrazovanja

Kako smo već videli, obrazovanje se ne stiče samo u školama. Obrazovanje treba da predstavlja jedan **širok** koncept: formalno (u školama), životno (porodica, slobodno vreme, vršnjaci) i neformalno (omladinski pokreti). Nacionalna politika za mlade mora da podstakne **sve** oblike obrazovanja. Zaista, ako 21. vek opisujemo kao "vek sive mase", kao vek inteligencije, i ako je normalno da školsko obrazovanje ima tretman najvišeg prioriteta u vladinim programima, ni ostali oblici obrazovanja, pre svega neformalno obrazovanje, ne bi trebalo da budu zapostavljeni.

U tom smislu, sa zadovoljstvom primećujemo da "Lisabonska deklaracija" obavezuje na "podsticanje obrazovanja u svim njegovim aspektima, kako formalnog tako i neformalnog", mada u globalu posvećuje suviše pažnje formalnom obrazovnom sistemu školstva i ne pridaje dovoljno važnosti

4.2.5. Podrška angažovanju odraslih

Naznačili smo da nacionalna politika za mlade treba da bude zasnovana na saglasju, celovita i međusektoralna. To znači da i vladine i nevladine organizacije treba da doprinesu razvoju sledeće generacije. I jedne i druge se umnogome oslanjaju, a tako će biti i ubuduće, na dobrovoljno učešće odraslih.

Ovaj dobrovoljni doprinos odraslih je neophodan dodatak politici za mlade da bi ona mogla da dopre do potrebnog broja mladih ljudi. Da bi se stiglo do uspeha, potrebno je da odrasla populacija voljno i konstruktivno radi sa mladim ljudima. Tokom većeg dela ovog veka to dobrovoljno učešće se praktično podrazumevalo!

Međutim, novija događanja daju nam razloga za brigu. Sve češći slučajevi sudskih procesa i traženja odgovornosti, u nekim zemljama počinju da odvrćaju odrasle od dobrovoljnog angažmana u radu sa mladima. Odrasli, posebno žene, koje su do sada tradicionalno učestvovala u dobrovoljnim aktivnostima, sve više su preokupirani poslom i brigom o starima. Stoga svaka buduća nacionalna politika za mlade mora da odgovori kako na potrebe mladih u određenom društvu, tako i na potrebe odraslih volontera.

dimenzija podrška građanskog društva, i pozivati mlade koji još uvijek nemaju takvu nacionalnu politiku za mlade da nađu inspiraciju u preporukama sadržanim u ovom dokumentu i osmisle i primene jednu dugoročnu politiku koja njihovim zemljama treba da donese omladinu o kakvoj svi mi sanjamo.

- 2.1. Kontekst
- 2.2. Potrebe i izazovi za mlade ljude današnjice
- 2.3. Odrastanje u uslovima sve veće nesigurnosti
- 2.4. Krajnje siromaštvo i potrošačko društvo
- 2.5. Školsko obrazovanje: Pravo i garancija za buduće zaposlenje?
- 2.6. Uloga žena

strana 8 **3. GLOBALNI OBRAZOVNI DEFICIT**

- 3.1. Kontekst
- 3.2. Formalno obrazovanje
- 3.3. Životno obrazovanje
  - 3.3.1. Porodica
  - 3.3.2. Slobodno vreme
  - 3.3.3. Uticaj vršnjaka
- 3.4. Potreba za neformalnim obrazovanjem

strana 10 **4. NACIONALNA POLITIKA ZA MLADE**

- 4.1. Osmišljavanje nacionalne politike za mlade
  - 4.1.1. Preporuke
  - 4.1.2. Dugoročna politika
  - 4.1.3. Politika zasnovana na saglasju
  - 4.1.4. Celovita međusektoralna politika
  - 4.1.5. Zasnovana na potrebama mladih
- 4.2. Sadržaj nacionalne politike za mlade
  - 4.2.1. Neke preporuke
  - 4.2.2. U skladu sa kulturnim obrascima svakog društva
  - 4.2.3. Briga za siromašne
  - 4.2.4. Podstaći sve oblike obrazovanja
  - 4.2.5. Podrška angažovanju odraslih

strana 15 **5. ZAKLJUČAK**